

[Anders Mølgaard]

Det er ikke uden grund, at vi hertilands bruger mange ressourcer på at lære for livet. Årsagen er ganske indlysende: danskernes eneste trumfkort i det globale fællesskab – den globale konkurrence – er et højt uddannelsesniveau, fleksibilitet, kreativitet og samarbejdsevner. Så med god grund ligger vores ressourceforbrug til uddannelsesinvesteringer i den internationale liga.

Jeg synes også, der er grund til at glæde sig over den i andre sammenhænge usædvanlig brede politiske enighed, vi som hovedregel oplever i Folketinget med hensyn til høj prioritering af uddannelsesindsatsen. På få, om nogen, områder har vi specielt de sidste år oplevet forlig på uddannelsesområdet med meget bred politisk opbakning. Jeg synes også, »Uddannelse til alle« er præget af mange såre fornuftige tanker. Naturligvis bør alle unge have mulighed for at få en ungdomsuddannelse, og naturligvis bør vi udnytte uddannelsesinvesteringen optimalt; så langt så godt!

Inden jeg kommenterer de konkrete initiativer i redegørelsen, finder jeg det naturligt at komme med nogle overordnede betragtninger. Som omtalt skal alle unge naturligvis have mulighed for at få en ungdomsuddannelse. Allerede i dag er det også sådan, at godt 69.000 unge starter hvert år på en ungdomsuddannelse i form af gymnasium, hf, handelsskole eller teknisk skole. Til sammenligning er der i 1993 ca. 72.000 unge i en ungdomsårgang.

Jeg vil derfor starte med den banale konstatering, at tvang ikke er vejen til øget lærdom. Jeg går ud fra, at alle politikere er enige om, at unge ikke skal stoppes med lærdom, ligesom man tvangsfodrer gæs i Sydfrankrig. Som gåsekender vil jeg stærkt tilråde selv de mest forhippede uddannelsespolitiske ordførere i Tinget at holde sig for gode til at anvende disse sydfranske metoder. Målet helliger som bekendt ikke midlet. Vi lever heldigvis i et frit samfund, og kundskabstørst og den ægte glæde ved at lære bør også i fremtiden være den vigtigste motivationsfaktor. I dag gennemfører 77 pct. af de unge en ungdomsuddannelse; regeringens mål er, at alle i fremtiden gennemfører en ungdomsuddannelse, delmålet er, at 90-95 pct. af de unge gennemfører en ungdomsuddannelse i 1990'erne.

Ifølge redegørelsen er det hensigten, at man hvert år skal lave et statusregnskab og vurdere

det i forhold til delmål og mål; det lyder jo såre smukt og besnærende. Her vil jeg dog tillade mig at stille en række fundamentale spørgsmål: Er det foreslåede uddannelsesregnskab egentlig en rimelig parameter for et samfunds succesgrad? Er civilisationens Mount Everest en gennemførelsesgrad på 100 pct. på ungdomsuddannelserne? Kan man ikke få et fornuftigt og meningsfyldt liv uden en formel uddannelse? Er vi på vej til at gøre formel uddannelse til målet og ikke til midlet? Vil redegørelsens mål øge uddannelsesinflation og gøgeungeeffekt og dermed utilsigtet ramme de bogligt svage som en boomerang? Risikerer vi at stemple de positive individualister, som vælger en livsvej uden om de formelle uddannelser, som en slags pariaer? Risikerer vi ikke øget konformitet, samtidig med at originalitet og kreativitet efterspørges uden for uddannelsesinstitutionernes tærmovinduer? Er det ikke udtryk for initiativrigdom, at nogle unge efter folkeskolen plukker bær i Frankrig, tager et au pair-job i Schweiz, går på high school i Colorado for måske først i 20'erne at starte på hf eller VUS? Betyder regeringens målsætning, at vi fremtidig vil se færre eller flere, der vælger at blive selvstændige? Hvorfor er det ikke godt nok at være specialarbejder?

Jeg mener, det er vigtigt, at vi tager os tid til at vende disse spørgsmål i luften og fundere et spadestik dybere. Ofte føler jeg, at vi ikke lader fornuften råde, men lader et pendul med forskellige columbusæg svinge uhensigtsmæssigt. De fleste af os ønsker at forbedre uddannelsesmulighederne og dermed niveauet generelt, men vi må ikke som et kollektivt og ukritisk selvbedrag tro, at stadig mere uddannelse løser alle menneskehedens problemer.

Jeg vil også gerne anholde en efter min mening uigenomtænkt bemærkning i redegørelsens indledning. Jeg mener overhovedet ikke, der er sagligt belæg for at sige, at en stor gruppe unge uden uddannelse er et problem for vort demokrati. Jeg ville være enig, hvis der stod en stor gruppe uden arbejde, for en stor gruppe permanent udstødte unge på bistandshjælp, dagpenge eller førtidspension kan derimod i længden blive en trussel mod folkestyret. Derfor er der efter min mening heller ingen tvivl om, at det optimale ville være en massiv forbedring af den samlede beskæftigelse; det ville sætte uddannelsesinflation i det rette perspektiv.